TA’LIM JARAYONIDA SHAXSNI HAR TOMONLAMA RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Muallif: Marjona Nurmetova Zafar qizi
Magistr
Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada ta'lim jarayonida shaxsni har tomonlama rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari, shaxsga yo'naltirilgan ta'limning mazmuni, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni hamda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, shaxsning intellektual, ma'naviy, axloqiy, ijtimoiy va kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi pedagogik omillar tahlil qilinib, xorijiy tajriba bilan qiyosiy tahlil amalga oshirilgan. Tadqiqot natijalari ta'lim tizimida shaxsni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik mexanizmlarni takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: shaxs, ta'lim, pedagogika, kompetensiya, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, rivojlanish, innovatsion pedagogika.

KIRISH

Globallashuv sharoitida ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy barkamol va kasbiy jihatdan yetuk shaxsni tarbiyalashdan iborat. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda "2030-yilgacha oliy ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi"da inson kapitalini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan.

Shaxsni har tomonlama rivojlantirish faqat bilim berish bilan cheklanmay, balki unda tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, kommunikativ kompetensiyalar, vatanparvarlik, mas'uliyat va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirishni ham nazarda tutadi. Shu

sababli zamonaviy ta'lim jarayonida pedagogik yondashuvlar mazmunini takomillashtirish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy-pedagogik tahlil, ilmiy adabiyotlarni o'rganish, kuzatish va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Mahalliy hamda xorijiy pedagog olimlarning ilmiy ishlari tahlil qilinib, shaxsni rivojlantirishning zamonaviy pedagogik konsepsiyalari o'rganildi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMA

Ta'lim jarayonida shaxsni rivojlantirish bir necha o'zaro bog'liq omillar asosida amalga oshiriladi.

1-jadval

Shaxs rivojlanishining asosiy pedagogik omillari

Omillar	Mazmuni	Natijasi
Intellektual rivojlanish	Bilim va tafakkurni rivojlantirish	Mustaqil fikrlash
Ma'naviy rivojlanish	Milliy va umuminsoniy qadriyatlar	Barkamol shaxs
Ijtimoiy rivojlanish	Jamoada ishlash	Muloqot madaniyati
Kasbiy rivojlanish	Kompetensiyalarni shakllantirish	Raqobatbardosh mutaxassis
Ijodiy rivojlanish	Innovatsion fikrlash	Kreativlik

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim modeli o'quvchining individual qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu modelda o'qituvchi bilim beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi.

2-jadval

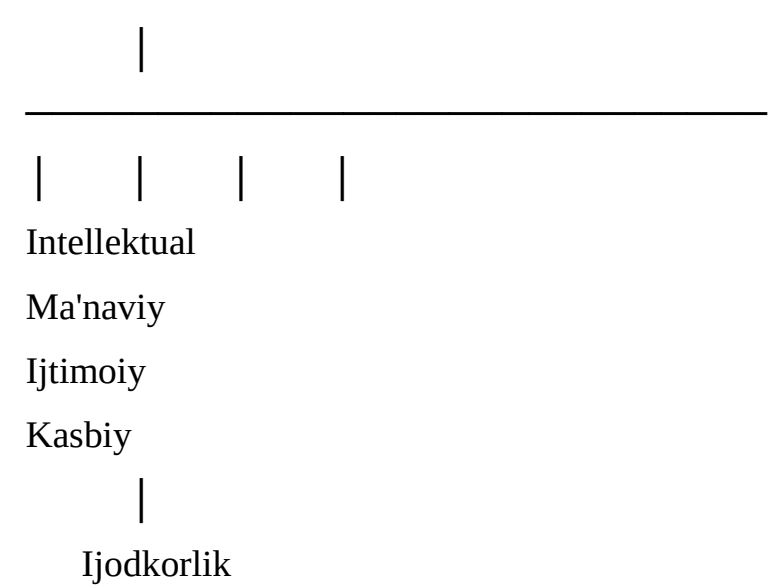
An'anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning qiyosiy tahlili

Mezoni	An'anaviy ta'lim	Zamonaviy ta'lim
Markaz	O'qituvchi	Talaba
O'qitish	Ma'ruza	Interfaol metodlar
Baholash	Yakuniy nazorat	Formativ baholash
Texnologiya	Cheklangan	Raqamli platformalar
Natija	Bilim	Kompetensiya

Shaxsni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyat kasb etadi. Muammoli ta'lim, loyiha metodi, STEAM, raqamli ta'lim platformalari hamda sun'iy intellekt elementlari o'quvchilarning mustaqil faoliyatini kuchaytiradi.

1-diagramma

Shaxs rivojlanishining tarkibiy qismlari

Mazkur model shaxs rivojlanishining barcha komponentlari o'zaro bog'liqligini ko'rsatadi.

3-jadval

Shaxs rivojlanishida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning samaradorligi

Pedagogik texnologiya	Samaradorlik (%)
Interfaol metodlar	88
Loyiha metodi	84
STEAM	81
Raqamli ta'lim	90
Mustaqil ta'lim	86

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish shaxsning har tomonlama rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Ta'lim jarayonida shaxsni har tomonlama rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining asosiy strategik maqsadlaridan biridir. Bunda shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim, innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli ta'lim muhitidan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari ta'lim sifatini oshirish, ijodkor va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni. Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
3. Xodjamqulov U.N. Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
4. Vygotsky L.S. Mind in Society. Harvard University Press.
5. Piaget J. The Psychology of Intelligence. Routledge.

6. Dewey J. Democracy and Education. New York.
7. Tomlinson C.A. How to Differentiate Instruction in Academically Diverse Classrooms. ASCD, 2017.
8. UNESCO. Reimagining Our Futures Together. Paris, 2021.